

Sabima kartleggingsnotat 20-2018

Kartlegging av sopp og karplanter i regi av Risken sopp- og nyttevekstforening 2018

Av Anders Røystrand og Anne Marie Hareide

*Kastanjestilkjuke, *Polyporus badius*, ved Langvatnet i Fræna kommune.
Foto: Anne Marie Hareide*

Kartlegging av sopp og karplanter i regi av Risken sopp- og nyttevekstforening i 2018

Kartleggingsarbeidet i Risken sopp- og nyttevekstforening har i 2018 vært gjennomført ved flere annonserte kartleggingsturer i Riskens nedslagsfelt i Nordmøre og Romsdal. I tillegg har Riskens medlemmer utført kartlegging på en del egenorganiserte turer. Høsten 2018 ble innsatsen konsentrert om Høstsopptreffet 2018 i Molde, resultatene fra kartlegging og artsregistrering på treffet er presentert i et eget notat.

Kartleggingsarbeidet har resultert i 1013 rapporter fra Møre og Romsdal i prosjektet "Kartleggingsmidler Sabima" i Artsobservasjoner i 2018. Funnene er fordelt på 260 karplantearter, 175 sopparter og 12 lavarter, samt noen få arter i andre artsgrupper. Det er registrert 4 rødlistede karplantearter og 2 rødlistede sopparter. I tillegg er det registrert en del sopparter som har få tidligere registreringer i Møre og Romsdal, iflg. Artskart.

I rapporten presenteres en oversikt over kartlagte områder, med en kort beskrivelse av naturtyper og utvalgte interessante artsfunn. Alle detaljer knyttet til hvert enkelt funn og lokalitet er tilgjengelig i Artsobservasjoner og Artskart.

Emneord: Risken, Møre og Romsdal, Nordmøre, Romsdal, Aukra, Averøy, Eide, Fræna, Midsund, Molde, Tingvoll, kartlegging, karplanter, sopp, lav, moser, rødlistearter, Artsobservasjoner, Artskart, Artsjakten, Villblomstenes dag

Innledning

Kartleggingsarbeidet i Risken sopp- og nyttevekstforening har i 2018 vært organisert av et eget kartleggingsutvalg, bestående av 5 medlemmer. 3 av 5 medlemmer er soppsakkyndige, og flere av medlemmene har også lang erfaring med botanisk kartlegging. Alle har lang erfaring med rapportering av artsfunn i Artsobservasjoner. Kartleggingsansvarlig i Risken har i 2018 vært Anders Røynstrand.

Risken har i år arrangert kartleggingsturer hver måned fra april til juli. I høstmånedene august-oktober var det planlagt minst to kartleggingsturer, men Høstsopptreffet 2018 i Molde tok det meste av tid og ressurser denne høsten. Det har derimot vært gjort noe kartlegging i forbindelse med enkelte soppturer og i medlemmers egen regi.

Kartleggingsturene har som tidligere år vært lagt til ulike deler av Nordmøre og Romsdal, for å undersøke områder med ulike naturtyper, hovedsakelig ulike skogsmarkstyper. Flere av disse har vært områder med kartlagte naturtyper der karplantefloraen er relativt godt kartlagt og beskrevet, men der fungaen i mindre grad er kjent. Siden de fleste turene ble gjennomført vår og tidlig sommer ble registreringene dominert av karplanter, der formålet med turene ble dels å få en oppdatert artsinventering for områdene, dels å finne igjen – og finne nye – dellokaliteter for rødlistede eller sjeldne arter.

Kartlegging i regi av Risken og kartleggingsutvalget har også vært utført i forbindelse med Den store artsjakten 2. juni og Villblomstenes dag 17. juni. Dessuten har Riskens medlemmer utført kartlegging i en del andre enkeltområder på egenorganiserte turer. Organisert og/eller egenorganisert kartlegging har vært gjort i følgende kommuner: Aukra, Averøy, Eide, Fræna, Molde, Midsund, Tingvoll.

Vi har vektlagt å registrere og rapportere alle arter av karplanter og sopp vi har observert på fellesturer. På noen turer er det også registrert enkelte arter av andre vekster, dvs. lav, moser og alger.

Under presenteres en oversikt over kartlagte områder, for organiserte fellesturer også med en kort beskrivelse av naturtyper og utvalgte interessante artsfunn. Alle detaljer knyttet til hvert enkelt funn og lokalitet er tilgjengelig i Artsobservasjoner og Artskart.

Områdeoversikt – fellesturer med kartlegging

Skardhammaren-Kvalshaugbogen, Averøy kommune 28.4.2018

Kartleggingstur for å se på vårflora på sørvestsida av Averøya, som har større områder med rik edellauvskog i form av hasselskoger/hasselkratt. Første stopp var øst for Skardhammaren, der et område i forholdsvis bratt terreng på nedsida av fylkesveien mot sjøen ble undersøkt. Det ble registrert typiske indikatorarter for rike hasselkratt, som sanikel, ramsløk og kusymre, samt fuglereir, *Neottia nidus-avis*, med 9 vinterstandere. Fuglereir er kjent fra området, men ikke fra denne lokaliteten.

Et område øst for Kvalshaugbogen ble også undersøkt, med funn av til dels lignende flora i hasselskog med bjørk og osp, i mosaikk med beita, fuktig eng. Dette området har store forekomster av jordnøtt, til dels også ute i enga.

Begge delområdene har gode lavforekomster, og det ble registrert flere arter i «lungeneversamfunnet»: lungenever, kystfiltlav, grynfiltlav og vanlig blåfiltlav. To sopparter ble registrert som, litt overraskende, nye for Averøy kommune: ospeildkjuke, *Phellinus tremulae* (begge delområder), og konglepiggisopp, *Auriscalpium vulgare* (øst for Skardhammaren).

Kolberg-Lindset, Fræna kommune 26.5.2018

Kartleggingstur til sørvendt skogsområde i Malmefjorden i Fræna. Lokaliteten var utpekt som aktuelt turområde for høstsopptreffet, og ble også undersøkt med tanke på egnethet for dette. Omtale av soppfunn fra lokaliteten kan ses i eget notat for høstsopptreffet.

Det ble innledningsvis kartlagt forholdsvis artsrik, engpreget vegkantflora ved Kolberg. Vest for gården Lindset gikk turen i lågurtskog mot Reitvika. Skogen her har stort hasselinnslag, og et delområde er rent hasselkratt prega av beite. På god jord har hasselen følge av bjørk og gråor, med innslag av ask (VU) og platanlønn (SE). På skrinnere mark er det overgang mot lyngfuruskog. Feltsjiktet viste seg ikke spesielt rikt, men flekkvis var det bra forekomster av edellauvskogarter som myske, sanikel og lundgrønnaks.

I Reitvika gikk vi innom et mindre naturtypeområde med svartorsumpskog, og det ble også registrert noen vanlige strandengarter ved sjøen.

Kringstadnakken, Molde kommune 2.6.2018 (Artsjakten)

Kartleggingstur i forbindelse med Artsjakten 2018. Det ble registrert arter hovedsaklig i lågurtskog langs skogsbilvegen opp Langskarbakken mot Ødegårdsmyra. Skogen er sørvendt, og har innslag av flere varmekjære arter, som myske, sanikel, skogvikke og skogsvinerot. Mest interessant var funn av skogfredløs, *Lysimachia nemorum*

(NT), på ny lokalitet i Molde, der arten er på sin nordgrense (kun ett enkelt funn lengre nord - i Fræna kommune).

Sandan (Midøya), Midsund kommune 17.6.2018 (Villblomstenes dag)

På Villblomstenes dag ble det arrangert tur til Sandan på Midøya i Midsund kommune. Underveis ble det registrert en nokså mangfoldig karplanteflora i kystlynghei og strandeng. Ingen spesielt sjeldne arter, men to fremmedarter med svært høy økologisk risiko ble registrert: buskfuru, *Pinus mugo*, og rynkerose, *Rosa rugosa*.

Hjertvika, Aukra kommune 7.7.2018

Kartleggingstur på øya Gossen i Aukra kommune. De tørre forholdene i mai og juni gjorde det lite aktuelt å kartlegge tidlig forekommende sopp i Aukraskogen som opprinnelig planlagt. Målet for turen ble derfor flyttet noen kilometer til vestsida av Gossen, til strandeng, strandsump og dynelandskap i Hjertvika naturreservat, en klassisk botanisk lokalitet («oppdaget» allereie på 1890-tallet av Ove Dahl). Nesten all kartlegging ble gjort innenfor reservatgrensene og ga en god artsinventering for karplanter, bl.a. med funn av strandplanter som her er på eller nær sin nordgrense i Norge, så som strandkveke, *Elytrigia juncea* og sandstarr, *Carex arenaria*. Det ble også registrert noen svartelistarter; rynkerose, sitkagran og grønnalgen prydpoll.

Tingvoll, Tingvoll kommune 19.8.2018

Kartlegging i forbindelse med sopptur ved Tingvoll gard i Tingvoll kommune. Det ble registrert funn av for det meste vanlige sopparter i plantet granskog, men også funn av en rotsoppart som trolig er tannflathatt, *Rhodocollybia prolixa*, en art med få registreringer i Møre og Romsdal. I vegkant i utkanten av planta granskog ble det gjort funn av blodrørsopp, *Boletus luridiformis*. Dette er kun det andre funnet av denne iøynefallende arten på Nordmøre. Det er gjort uvanlig mange nye funn av blodrørsopp i Møre og Romsdal i 2018, bl.a. de to første funn i Eikesdalen, noe som trolig har sammenheng med den varme sommeren.

Tabell 1. Oversikt over lokaliteter med innrapporterte funn fra Risken sopp- og nyttevekstforening i 2018.

Kommune	Lokalitet	Dato	Merknad
Aukra	Aukra (Aukraskogen, Gossen)	20.9.2018	Soppkurs på tur
	Hjervika naturreservat	7.7.2018	Annonsert kartleggingstur
	Lauvåsen	15.8.2018	
Averøy	Kvalshaugbogen, øst for	28.4.2018	Annonsert kartleggingstur
	Skardhammaren, øst for	28.4.2018	Annonsert kartleggingstur
Eide	Derinngarden, Øvre Halås	28.8.2018	
		6.9.2018	
	Halåshågen	16.10.2018	
	Skarvan	2.8.2018	
	Øvre Halås	24.8.2018 7.9.2018	
Fræna	Kolberg	26.5.2018	Annonsert kartleggingstur
	Langvatnet	3.5.2018	
		25.7.2018	
	Lindset	26.5.2018	Annonsert kartleggingstur
	Reitvika	26.5.2018	Annonsert kartleggingstur
	Rødalen	13.4.2017	
Skarset	16.8.2018		
Midsund	Sandan	17.6.2018	Villblomstenes dag
Molde	Eikremsnakken	28.6.2018	
	Hindalen	6.7.2018	
	Hindalsrøra	flere	
	Kringstad	2.6.2018	Artsjakten
	Langskarbakken	2.6.2018	Artsjakten
		12.7.2018	
	Skåla (Solemdalen)	13.7.2018	
1.9.2018			
Årødalen	flere		
Rauma	Eidsbygda	31.8.2018	
	Ytre Slemmås	28.8.2018	
Tingvoll	Berget / Bergevegen / Vassellen	24.5.2018	
	Tingvoll kyrkje	19.8.2017	Annonsert sopptur
	Øygardsneset	19.8.2017	Annonsert sopptur

Resultater

Pr. 15.11.2018 er det i regi av Risken for 2018 registrert **1013 unike rapporter** fra Møre og Romsdal i prosjektet "Kartleggingsmidler Sabima" i Artsobservasjoner. Funnene er fordelt på **260 karplantearter** og **177 sopparter**, samt flere arter av lav (12), moser (4) og alger (5). Det er også noen registreringer av pattedyr, fugler og virvelløse dyr. Det er registrert 4 rødlistede karplantearter og 2 rødlistede sopparter. Det er registrert en del sopparter som har svært få tidligere registreringer i Møre og Romsdal, iflg. Artskart.

De to rødlistede soppartene ble funnet allerede 25. juli ved Langvatnet i Fræna. Jodoformhette, *Mycena arcangeliana* (NT), er funnet på samme lokalitet i 2015 og 2016. Funnet av kastanjestilkjuke, *Polyporus badius* (VU), var derimot det første i ytre deler av Nordmøre og Romsdal (i motsetning til en del funn i indre strøk, som Sunndalen og Eikesdalen). Senere ble kastanjestilkjuke også funnet i Aukraskogen på Gossen i Aukra. Dette er de to nordligste funnene av arten i Sør-Norge, som har tre funn i Nordland/Troms, men ennå ikke er registrert i Trøndelag, iflg. Artskart.

Når det gjelder kartlegging av sopp har 2018 fortonet seg som et spesielt år. Perioden mai-juli var preget av lange perioder med høy temperatur og svært lite nedbør. Noe mer nedbør i første halvdel av august gjorde sitt til at det fra midten av august begynte å komme til dels mye sopp i skogene. I et par hektiske uker bugnet det av steinsopp, og enkelte arter som sjelden ses i Møre og Romsdal ble funnet flere steder i fylket på kort tid, f. eks. blodrørsopp, *Boletus luridiformis*, og sonet kamfluesopp, *Amanita battarrae*.

August hadde generelt mye rørsopper å by på, og også svartbrun rørsopp, *Xerocomus badius* hadde store forekomster, med uvanlig store eksemplarer. Det kan også være interessant å nevne at det tidlig i sesongen, som vi har observert enkelte andre år, var mye røde skrubber over tregrensa på kystnære fjell i regionen. Et funn fra fjellet Skarvan i Eide (ca. 500 moh.) er foreløpig registrert som rødskrubb, *Leccinum versipelle*, men har vært mistenkt som eikeskrubb, *L. aurantiacum*, da bjørk og dvergbjørk er fraværende på lokaliteten. Av forvedete planter på lokaliteten er derimot flere arter fra lyngfamilien potensielle mykorrhiza-partnere. Det vil være et aktuelt tema for senere års kartlegginger å se nærmere på disse alpine skrubbene, og få sikrere artsbestemmelse vha. DNA-sekvensering.

September startet også varmt og nedbørsfattig, med et bra soppmangfold å finne under høstsopptreffet 6. – 9. september (se eget notat). Fra 10. september fulgte så en periode med konstant regn og lave temperaturer ca. 1 måneds tid, før siste halvdel av oktober bød på vekslende værforhold og moderate soppforekomster.

Tabell 2. Rødlisterarter registrert i Riskens kartlegginger i 2018

Latinsk navn	Norsk navn	Lokalitet, kommune	Dato	Kommentar
Karplanter:				
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask (NT)	Lindset, Fræna	26.5.2018	
<i>Lysimachia nemorum</i>	Skogfredløs (NT)	Kringstad, Molde	2.6.2018	Kjent fra flere andre lokaliteter i Molde
<i>Ulmus glabra</i>	Alm (NT)	Berget, Tingvoll	24.5.2018	
<i>Ulmus glabra</i>	Alm (NT)	Berget-Livlaushammaren, Tingvoll	24.5.2018	
Sopp:				
<i>Mycena arcangeliana</i>	Jodoformhette (NT)	Langvatnet, Fræna	25.7.2018	Funnet på lokaliteten også i 2015 og 2016
<i>Polyporus badius</i>	Kastanjestilkkjuka (VU)	Langvatnet, Fræna	25.7.2018	Første funn i ytre Romsdal
<i>Polyporus badius</i>	Kastanjestilkkjuka (VU)	Aukraskogen, Aukra	20.9.2018	

Kartleggere

De som har drevet med kartleggingsarbeid for Risken sopp- og nyttevekstforening, og som er rapportører eller medobservatører i Artsobservasjoner for funn knyttet til kartleggingsmidler i 2018 er:

Øystein Folden
 Kari Janne Gjøn
 Sissel Hansen
 Anne Marie Hareide
 Susanne Friis Pedersen
 Anders Røynstrand
 Odny Irene Stavik
 Ole Magne Stavik
 Karl Wesenberg

Takk til alle for bidrag til kartlegging dette året, og til andre medlemmer og interesserte som har deltatt på en eller flere av Riskens turer!